

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Bogdan Wysocki

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **sp. z o.o. w W.**

przeciwko **L. A., A. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 13 kwietnia 2022 r., sygn. akt IX GC 770/21

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu adw. B. S. kwotę 3.985,20 zł (trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt pięć złotych dwadzieścia groszy) brutto (w tym 745,20 zł VAT) tytułem wynagrodzenia należnego jej jako kuratorowi zastępującemu pozwanych w postępowaniu apelacyjnym;**
- 4. nakazuje ściągnąć od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 3.985,20 zł (trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt pięć złotych dwadzieścia groszy) tytułem kosztów wynagrodzenia kuratora w postępowaniu apelacyjnym.**

Bogdan Wysocki

UZASADNIENIE

Pozwem z 29 grudnia 2020 r. **powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.** wniósł o zasądzenie solidarnie od **pozwanych L. A. i A. P.** kwoty 108.436,30 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot: 90 zł od dnia 27 października 2017 r. do dnia zapłaty, 90 zł od dnia 28 listopada 2017 r. do dnia zapłaty, 1.279,80 zł od dnia 16 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty, 2.179,08 zł od dnia 16 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, 2.179,08 zł od dnia 16 lutego 2018 r. do dnia zapłaty, 701,83 zł

od dnia 29 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty, 423,61 zł od dnia 7 lutego 2020 r. do dnia zapłaty, 2.4978,73 zł od dnia 12 maja 2020 r. do dnia zapłaty, 76.514,17 zł od dnia 3 lipca 2020 r. do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym 18 stycznia 2021 r. orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

Zarządzeniem z 28 czerwca 2021 r. referendarz sądowy ustanowił dla każdego pozwanego kuratora w osobie adwokata B. S., jako kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanych L. A. i A. P..

W ustawowym terminie, kurator pozwanych złożył sprzeciw od nakazu zapłaty z 18 stycznia 2021 r., zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa, obciążenie powoda kosztami postępowania i zasądzenie od Skarbu Państwa wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora dla pozwanych L. A. i A. P..

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 108.436,30 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot: 90 zł od dnia 27 października 2018 r. do dnia zapłaty, 90 zł od dnia 28 listopada 2017 r. do dnia zapłaty, 1.279,80 zł od dnia 16 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty, 2.179,08 zł od dnia 16 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, 2.179,08 zł od dnia 16 lutego 2018 r. do dnia zapłaty, 701,83 zł od dnia 29 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty, 423,61 zł od dnia 7 lutego 2020 r. do dnia zapłaty, 2.4978,73 zł od dnia 12 maja 2020 r. do dnia zapłaty, 76.514,17 zł od dnia 3 lipca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 1); zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 13.839 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 2); przyznał kuratorowi wynagrodzenie w kwocie 2.160 zł wraz z podatkiem VAT w wysokości 23 % od tej kwoty z tytułu pełnienia funkcji kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu L. A. (pkt 3); przyznał kuratorowi wynagrodzenie w kwocie 2.160 zł wraz z podatkiem VAT w wysokości 23 % od tej kwoty z tytułu pełnienia funkcji kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu A. P. (pkt 4), nakazał ściągnąć od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.433,60 zł tytułem kosztów wynagrodzenia kuratora (pkt 5).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (poprzednio: (...) z siedzibą w B. (Niemcy) działający poprzez swój oddział w Polsce, tj. (...) GmbH sp. z o.o. Oddział w Polsce) w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarł 14 września 2015 r. ze spółką (...) r. sp. z o.o. z siedzibą w P. umowę leasingu operacyjnego niekonsumenckiego z wysoką wartością końcową nr (...) - (...) - (...) (dalej: (...)).

Finansujący (powód) zobowiązał się w zakresie swojego przedsiębiorstwa oddać spółce (...) sp. z o.o. do odpłatnego używania przez okres 48 miesięcy samochód osobowy marki V. (...) (...), zaś korzystający (...) sp. z o.o.) zobowiązał się do zapłaty finansującemu na rachunek bankowy wskazany we fakturze VAT, wynagrodzenia w uzgodnionych ratach (opłaty leasingowe), zgodnie z harmonogramem płatności stanowiącym integralną część umowy (§ 1-2 Umowy). Cena samochodu została ustalona na kwotę 120.000 zł, miesięczna rata leasingowa na 1.409,20 zł, a wartość końcowa na 52.800 zł, zaś końcowa cena samochodu na 128.613 zł. Powyższe opłaty zostały podane w wartości netto. Do tych opłat miał zostać doliczony podatek VAT (§ 1 Umowy).

Integralną część umowy stanowiły Ogólne Warunki Umowy Leasingu (dalej: „OWUL”) oraz Tabela Opłat i Prowizji.

Umowa leasingu została podpisana w imieniu (...) sp. z o.o. przez pozwanego A. P.. Na stronach pierwszej i drugiej Umowy znajduje się także podpis pozwanego. Na stronie pierwszej i trzeciej Umowy są tylko podpisy pozwanego A. P., a na stronie drugiej oprócz jego podpisu znajduje się także pieczęć firmy (...) sp. z o.o. W przypadku opóźnienia korzystającego z zapłatą jakiegokolwiek płatności z tytułu umowy leasingu, był on zobowiązany bez dodatkowego

wezwania uiszczyć odsetki za zwłokę w wysokości równej podwójnym odsetkom ustawowym (odsetki maksymalne) (§ 11 ust. 5 OWUL).

Zgodnie z § 15 ust. 1 lit. a) OWUL, korzystający zobowiązany został do ponoszenia opłat związanych z ubezpieczeniem w zakresie OC, NNW i AC.

Zgodnie z § 18 ust. 1 lit. c) OWUL, finansujący był uprawniony do wypowiedzenia umowy leasingu ze skutkiem natychmiastowym z ważnych powodów, a w szczególności w przypadku opóźnienia korzystającego z zapłatą przynajmniej jednej opłaty leasingowej, jeżeli pomimo pisemnego wyznaczenia przez finansującego dodatkowego terminu do zapłaty zaległości, korzystający nie dokona spłaty całego zadłużenia (wraz z należnymi opłatami windykacyjnymi oraz odsetkami karnymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych).

W przypadku wypowiedzenia umowy przez finansującego na skutek okoliczności, o których mowa w § 18 OWUL, korzystający zobowiązany został do zapłaty wymagalnych, zafakturowanych (a nie zapłaconych) opłat leasingowych wraz z należnymi odsetkami umownymi w wysokości równej podwójnym odsetkom ustawowym oraz do zapłaty wszystkich przewidzianych w umowie, a niezafakturowanych opłat leasingowych netto, powiększonych o wartość końcową przedmiotu leasingu określoną w umowie oraz pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązaniem umowy leasingu, a także do zapłaty poniesionych przez finansującego opłat windykacyjnych oraz opłat za wycenę przedmiotu leasingu (§ 19 OWUL).

W przypadku zwłoki w zwrocie przedmiotu umowy leasingu po zakończeniu umowy, korzystający zobowiązany został do zapłaty, za każdy dzień zwłoki sumy odpowiadającej 1/30 uśrednionej opłaty leasingowej, co nie naruszało uprawnienia finansującego do żądania zapłaty większej kwoty, gdy powstałe w związku ze zwłoką szkody przewyższały tak określoną sumę, w szczególności finansujący został uprawniony do żądania od korzystającego zwrotu poniesionych opłat związanych z odzyskaniem przedmiotu leasingu, w szczególności opłat windykacyjnych. W okresie zwłoki ciążyły na korzystającym te same obowiązki, które ciążyły na nim w trakcie trwania umowy leasingu, włącznie z pokryciem kosztów ubezpieczenia pojazdu (§ 20 ust. 8 OWUL).

(...) sp. z o.o. początkowo płaciła w terminie należności wynikające z umowy leasingu. Z czasem spółka zaprzestała płać opłaty leasingowych. Problemy płatnicze spółki (...) sp. z o.o. rozpoczęły się na początku 2018 r. Po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu do zapłaty należności, pismem z 22 lutego 2018 r. powód wypowiedział umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym i zobowiązał ww. spółkę do zapłaty łącznej kwoty 7.217,96 zł.

Wypowiedzenie umowy leasingu zostało wysłane na adres siedziby spółki wskazany w Umowie leasingu.

Pismem z 26 października 2018 r. powód wezwał spółkę (...) sp. z o.o. do zapłaty należności w łącznej wysokości 94.739,17 zł. Wezwanie pozostało bezskuteczne.

Po odzyskaniu i sprzedaży przedmiotu leasingu, powód dokonał ponownego rozliczenia umowy i pismem z 22 czerwca 2020 r. wezwał (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 108.436,30 zł, jednocześnie przedstawiając sposób rozliczenia umowy leasingu wraz ze szczegółowym wskazaniem jak dokonane zostało wyliczenie poszczególnych należności. Spółka nie ustosunkowała się do wezwania do zapłaty i nie dokonała płatności w terminie zakreślonym przez powoda.

Oba wezwania do zapłaty zostały doręczone spółce (...) sp. z o.o. w trybie podwójnego awizo.

Wydatki związane z zabezpieczeniem pojazdu w trybie windykacyjnym wyniosły 24.978,73 zł brutto.

5 maja 2020 r. powód dokonał wyceny wartości pojazdu marki V. (...) (...). Wartość rynkową przedmiotowego pojazdu - kupna pojazdu oszacowano na kwotę 44.100 zł brutto, a koszt naprawy na kwotę 13.121 zł brutto. Powód oszacowanie wartości pojazdu zlecił rzeczoznawcy majątkowemu.

Po dokonaniu wypowiedzenia Umowy, powód dokonał rozliczenia umowy leasingu i wysokość zobowiązania (...) sp. z o.o. określił na kwotę 108.436,30 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie.

W skład kwoty 108.436,30 zł wchodziły następujące należności wynikające z poniższych tytułów wraz z odsetkami:

1) 90 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 27 października 2017 r. do dnia zapłaty (nota księgowa nr (...) z 19 października 2017 r., z terminem płatności do dnia 26 października 2017 r.);

2) 90 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 28 listopada 2017 r. do dnia zapłaty (nota księgowa nr (...) z 20 listopada 2017 r., z terminem płatności do dnia 27 listopada 2017 r.);

3) 1.279,80 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty (faktura nr (...) z 1 grudnia 2017 r., z terminem płatności do dnia 15 grudnia 2017 r.);

4) 1.279,80 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty (faktura nr (...) z 1 stycznia 2018 r., z terminem płatności do dnia 15 stycznia 2018 r.);

5) 1.279,80 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 lutego 2018 r. do dnia zapłaty (faktura nr (...) z 1 lutego 2018 r., z terminem płatności do dnia 15 lutego 2018 r.);

6) 701,83 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 29 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty (faktura nr (...) z 14 czerwca 2019 r., z terminem płatności do dnia 28 czerwca 2019 r.);

7) 423,61 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 7 lutego 2020 r. do dnia zapłaty (nota księgowa nr (...) z 23 stycznia 2020 r., z terminem płatności do dnia 6 lutego 2020 r.);

8) 24.978,73 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 12 maja 2020 r. do dnia zapłaty (nota księgowa nr (...) z 27 kwietnia 2020 r., z terminem płatności do dnia 11 maja 2020 r.);

9) 76.514,17 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości podwójnych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 3 lipca 2020 r. do dnia zapłaty (nota księgowa nr (...) z 18 czerwca 2020 r., z terminem płatności do dnia 2 lipca 2020 r.).

Powód od następujących faktur VAT nr: (...) z 1.12.2017 r., (...) z 1.01.2018 r., (...) z 1.02.2018 r., (...) z 23.01.2020 r. oraz (...) z 27.04.2020 r., uiścił należny podatek VAT.

Pozwany A. P. w okresie od 10 czerwca 2014 r. do 29 listopada 2019 r. pełnił funkcję prezesa zarządu w spółce (...) sp. z o.o.

Pozwana L. A. w okresie od 27 listopada 2015 r. do 29 listopada 2019 r. pełniła funkcję członka zarządu w spółce (...) sp. z o.o.

Wymagalna wierzytelność z tytułu umowy leasingu powstała w okresie sprawowania przez pozwanych funkcji członków zarządu w spółce w spółce (...) sp. z o.o.

Pozwani nie złożyli wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...) sp. z o.o. w Z..

Z dniem 29 listopada 2019 r. spółka (...) sp. z o.o. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. W związku z powyższym, powód nie mógł ani wytoczyć powództwa przeciwko spółce (...) sp. z o.o., ani postępowania egzekucyjnego, celem dochodzenia od tej spółki należności w łącznej wysokości 108.436,30 zł.

Wpis o wykreśleniu spółki z rejestru przedsiębiorców uprawomocnił się 28 grudnia 2019 r.

Pismami z 5 listopada 2020 r. powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 95.769,33 zł wraz z odsetkami umownymi w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Pozwani w zakreślonym przez powoda terminie nie spełni świadczenia.

Umowa leasingu została zawarta przez (...) z siedzibą w B. (Niemcy), działający poprzez swój oddział w Polsce: (...) GmbH sp. z o.o. Oddział w Polsce z siedzibą w W..

(...) z siedzibą w B. na podstawie umowy o podział przez wydzielenie i przejęcie z 21 kwietnia 2020 r. przeniósł ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2020 r. na (...) z siedzibą w B. wszystkie składniki majątku dotyczące obszaru działalności związanego z leasingiem w Polsce, w tym wszelkie prawa i obowiązki ze wszystkich stosunków umownych przyporządkowanych do obszaru działalności związanego z leasingiem w Polsce.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. powstał wskutek transgranicznego połączenia spółek kapitałowych i jako spółka przejmująca przejął cały majątek (...) z siedzibą w B..

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowił art. 299 § 1 k.s.h. zgodnie z którym członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki w sytuacji, gdy egzekucja z majątku samej spółki okaże się bezskuteczna. Przepis ten jest samodzielną podstawą szczególnego rodzaju odpowiedzialności za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w przypadku, gdy zarząd na skutek niedopełnienia swoich obowiązków doprowadził do powstania stanu, w którym roszczenia wierzycieli spółki pozostają niezaspokojone.

Zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu może się uwolnić od tej odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Według przyjętej w art. 299 k.s.h. konstrukcji odpowiedzialności, wierzyciel nie musi wykazywać powstania szkody i jej wysokości, a jego obowiązki sprowadzają się do wykazania bezskuteczności egzekucji wobec spółki. Natomiast członkowie zarządu mogą uwolnić się od tej odpowiedzialności jedynie w taki sposób, że wykażą istnienie, co najmniej jednej z okoliczności egzoneracyjnych wymienionych w paragrafie 2 cytowanego przepisu. Przy czym, co należy podkreślić, ciężar dowodu wskazanych okoliczności spoczywa na powołujących się na nie członkach zarządu.

Z konstrukcji okoliczności zwalniających od odpowiedzialności wynika, że celem uregulowania w art. 299 § 1 k.s.h. jest ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki przez tych członków zarządu, w okresie urzędowania których zaistniały przyczyny uzasadniające zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, a którzy mimo to nie zgłosili odpowiedniego wniosku.

Domniemaniem w świetle regulacji art. 299 k.s.h. są objęte również: związek przyczynowy między szkodą wierzyciela, a nie złożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz zawinienie przez członka zarządu nie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, OSNC 2003, nr 2, poz. 22; z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że spółkę (...) sp. z o.o. łączyła z powodem umowa leasingu z 14 września 2015 r. Umowa leasingu została podpisana przez ówczesnego jedynego członka zarządu tej spółki – prezesa zarządu A. P.. Kurator pozwanych kwestionował fakt zawarcia tej umowy przez ww. spółkę. Twierdzenia strony pozwanej w tym zakresie okazały się gołosłowne i nieoparte materiałem dowodowym. Poza gołosłownymi twierdzeniami kurator pozwanych nie przedłożył żadnych dowodów na poparcie swojego stanowiska. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej, umowa leasingu z 14 września 2015 r. została skutecznie zawarta. Obie strony tej umowy dokonały podpisów i paraf na każdej jej stronie. Pozwany A. P. na stronie drugiej umowy złożył swój podpis oraz opieczetował go pieczęcią spółki (...) sp. z o.o. Natomiast na stronie pierwszej i trzeciej, strony umowy leasingu albo ją podpisały, albo złożyły parafki. A. P. również złożył parafkę na stronie pierwszej i trzeciej umowy, lecz nie

dokonał jej opieczętowania. Niemniej jednak w ocenie Sądu, brak pieczętki na stronach umowy, na której znajduje się widoczny podpis lub parafa pozwanego nie pozbawia umowy jej ważności i nie podważa skuteczności jej zawarcia. Z ostrożności procesowej, kurator pozwanych, kwestionował też, aby podpis na drugiej stronie umowy faktycznie pochodził od pozwanego, a nie od osoby trzeciej. Zarzut strony pozwanej tak postawiony nie mógł się ostać. Kurator pozwanych poza zaprzeczeniem, że podpis pod umową nie należy do pozwanego, nie zaproponował żadnego dowodu na wykazanie swojego stanowiska, a w szczególności nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa.

W ocenie Sądu powód w sposób należyty wykazał, że nie mógł wytoczyć powództwa o zapłatę przeciwko spółce (...) sp. z o.o., albowiem spółka z dnia 29 listopada 2019 r. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym powód nie dysponował tytułem egzekucyjnym przeciwko spółce (...) sp. z o.o. Niemniej jednak z uwagi na wykreślenie spółki z rejestru nie mógł takiego tytułu wykonawczego uzyskać, a ostatecznie nie mógł przedłożyć postanowienia komornika sądowego o bezskuteczności egzekucji.

W judykaturze dominuje pogląd, zgodnie z którym, choć oczywiście jest zasadą wymaganie, aby wierzyciel spółki dysponował tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce, co z reguły oznacza, że wcześniej musi się toczyć postępowanie przeciwko spółce z o.o., to jednakże wyjątkowo dopuszcza się brak tytułu egzekucyjnego, zwłaszcza wtedy, gdy, jak w stanie faktycznym sprawy, uzyskanie go jest niemożliwe wskutek wykreślenia spółki z rejestru (vide: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 5 lipca 2019 r., I CSK 85/19, Legalis numer 1969716). W wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych wypadkach dopuszczalne jest odstępstwo od zasady, według której wierzyciel, powołujący się nią na bezskuteczność egzekucji przeciw spółce z o.o., nie może pozwać członka zarządu (art. 299 § 1 k.s.h.) bez uprzedniego uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciw spółce. W tym względzie wskazuje się, że w szczególnych okolicznościach faktycznych sprawy występująca czasowo lub trwale niemożność uzyskania przez powoda tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce, ze względu na wszczęcie wobec niej postępowania upadłościowego lub wykreślenia z rejestru przedsiębiorców wskutek zakończenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, pozwala na wykazanie przez powoda w postępowaniu z art. 299 k.s.h. istnienia wierzytelności przysługującej mu względem spółki w oparciu o inny dowód niż tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko spółce z o.o. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - I Wydział Cywilny z dnia 27 kwietnia 2021 r., I AGa 116/20, Legalis numer 2604864).

Z powyższego jednoznacznie wynika, że dopuszcza się wykazanie bezskuteczności egzekucji za pomocą dowolnych, dozwolonych prawem środków dowodowych. Niewątpliwie takim środkiem jest wyciąg z rejestru świadczący o tym, że spółka, z której majątku miałyby być prowadzona egzekucja, już nie istnieje, bo ją wykreślono z rejestru. Wobec powyższego, Sąd orzekający w sprawie uznał, że powód wykazał bezskuteczność egzekucji wobec spółki (...) sp. z o.o., a tym samym wypełnił dyspozycję wynikającą z art. 299 § 1 k.s.h.

W okresie kiedy powstała wierzytelność powoda, prezesem zarządu był A. P. (od 10 czerwca 2014 r. do 29 listopada 2019 r.), a członkiem zarządu L. A. (od 27 listopada 2015 r. do 29 listopada 2019 r.). W dacie zawierania umowy leasingu, pozwana nie była członkiem zarządu. Jednakże wbrew twierdzeniom kuratora pozwanego, za zobowiązania spółki (...) sp. z o.o. odpowiadają członkowie zarządu, gdy w czasie pełnienia przez nich funkcji członków zarządu powstała wymagalna wierzytelność wobec wierzyciela. Tym samym nie ma znaczenia to, który członek zarządu zaciągał zobowiązanie, a to czy w okresie pełnienia funkcji członka zarządu powstało zobowiązanie. Nie ulega wątpliwości, że w okresie kiedy pozwani pełnili funkcje członków zarządu, zobowiązanie wobec powoda z tytułu umowy leasingu powstało i stało się wymagalne. Umowa leasingu została wypowiedziana przez powoda pismem z 22 lutego 2018 r. Wypowiedzenie umowy zostało skutecznie doręczone spółce (...) sp. z o.o. w trybie podwójnego awizo na adres wskazany w umowie leasingu. Kurator pozwanych nie wykazał, że wypowiedzenie umowy leasingu nie zostało skutecznie doręczone spółce (...) sp. z o.o. Zatem rozliczenia stron umowy leasingu winny nastąpić po skutecznym wypowiedzeniu tej umowy, co też miało miejsce i powód uczynił.

Z uwagi na to, że nie było prowadzone postępowanie o zapłatę przeciwko spółce (...) sp. z o.o., pozwani członkowie zarządu mogą podnosić zarzuty, jakie mogłyby podnosić spółka (...) sp. z o.o., gdyby powód wytoczył przeciwko niej odrębne postępowanie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że kurator pozwanych podniósł, że powód nie wykazał, aby podjął rzetelną próbę zawiadomienia pozwanych o wypowiedzeniu umowy leasingu, a wcześniej wezwał do zapłaty. Zarzut ten w ocenie Sądu okazał się bezpodstawny. Obowiązkiem powoda było wezwać spółkę (...) sp. z o.o. do zapłaty, a następnie wypowiedzieć umowę leasingu w przypadku braku płatności należności przez dłużnika na rzecz wierzyciela. Powód skutecznie wezwał (...) sp. z o.o. do zapłaty, a następnie wypowiedział umowę leasingu. Korespondencja została doręczona tej spółce w trybie podwójnego awizo. Pozwani nie wykazali, że siedziba spółki mieściła się w innym miejscu niż pod adresem wskazanym w umowie leasingu oraz w innym miejscu niż wynikało to z rejestru przedsiębiorców. W tym zakresie nie zostało obalone domniemanie wpisu w KRS co do siedziby spółki. Niezależnie od powyższego, należy wskazać, że powód na etapie wypowiadania umowy leasingu i wzywania spółki (...) sp. z o.o. do zapłaty nie miał obowiązku zawiadamiania członków zarządu tej spółki o podejmowanych przez siebie czynnościach, w tym do wypowiedzenia umowy leasingu wobec członków zarządu. Powód przed wszczęciem niniejszego postępowania, wezwał pozwanych jako członków zarządu pełniących te funkcje w okresie kiedy powstało wymagalne zobowiązanie wobec powoda – do zapłaty. Korespondencja do pozwanych została doręczona w trybie podwójnego awizo. Powód wezwania do zapłaty dla pozwanych kierował na adresy członków zarządu wynikające z danych w KRS. Kurator pozwanych nie obalił domniemania, że w tej sytuacji nie można było zastosować fikcji doręczenia wobec pozwanych, jak i spółki (...) sp. z o.o. Nie wskazał innych adresów do doręczeń.

Strona pozwana nie wykazała, że nie miała możliwości zapoznania się z treścią ww. oświadczeń woli. Jeżeli treść oświadczenia woli składanego innej osobie zawarta jest w piśmie przesłanym pocztą, a przesyłka - wobec niemożności doręczenia - pozostawiona zostanie w urzędzie pocztowym z powiadomieniem o niej adresata, dojście oświadczenia do wiadomości tej osoby w rozumieniu art. 61 k.c. następuje z chwilą doręczenia pisma w dniu przyjętym analogicznie do daty doręczenia pisma sądowego w trybie art. 139 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Najwyższego jeżeli treść oświadczenia woli składanego innej osobie zawarta jest w piśmie przesłanym pocztą, a przesyłka - wobec niemożności doręczenia - pozostawiona zostanie w urzędzie pocztowym z powiadomieniem o tym adresata, dojście oświadczenia do wiadomości tej osoby w rozumieniu art. 61 k.c. następuje z chwilą doręczenia pisma w dniu przyjętym analogicznie do daty doręczenia pisma sądowego w trybie art. 139 § 1 k.p.c. Wykładnia tego przepisu zawarta jest w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10.5.1971 r. III CZP 10/71 (OSN 11/1971, poz. 187) i - pomijając rozważania dotyczące wyłącznie doręczenia pism sądowych - zawiera uwagi ogólniejszej natury, mogące mieć zastosowanie także do prawidłowej wykładni art. 61 k.c. Dodatkowo zauważyć należy, że w doktrynie utrwalony jest słuszny pogląd, stosownie do którego zachowanie się kontrahenta stosunku cywilno-prawnego uniemożliwiające faktyczne doręczenie mu pisma, zawierającego wymagane w danej sprawie oświadczenie woli, w tym zwłaszcza dłuższa nieobecność we wskazanym miejscu zamieszkania, uzasadnia z reguły uznanie możliwości zapoznania się z jego treścią, jeżeli pod wskazanym adresem zostało ono złożone - także awizowane (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 15 stycznia 1990 r., I CR 1410/89, Legalis numer 26860).

Strona pozwana kwestionowała powództwo zarówno co do zasady, jak i wysokości. Kurator pozwanych poza polemiką z twierdzeniami powoda nie zaoferował żadnego miarodajnego materiału dowodowego na poparcie swojego stanowiska. Ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że umowa leasingu została skutecznie zawarta, była wykonywana, pojazd został wydany spółce (...) sp. z o.o., spółka opłacała przez kilka lat opłaty leasingowe, a po jej rozwiązaniu pojazd stanowiący przedmiot leasingu został odebrany od strony pozwanej.

Zgodnie z art. 709¹⁵ k.c. w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Funkcją uprawnienia z art. 709¹⁵ k.c. jest zastąpienie odszkodowania za szkody, jakie poniósł finansujący w związku z przedwczesnym rozwiązaniem umowy leasingu, a w konsekwencji najważniejszą przesłanką wyliczenia kwot należnych finansującemu jest wykazanie poniesienia szkody, zaś korzyści uzyskane ponad jej wysokość powinny zostać odjęte od ogólnej kwoty odszkodowania wyliczonego poprzez wspólne zarachowanie pozostałych należnych rat

leasingowych, zgodnie z brzmieniem tego przepisu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 września 2020 r., I CSK 115/20, Legalis numer 2500778). Na gruncie art. 709¹⁵ k.c. uzyskane korzyści wiążą się z realnie powstałym, a nie tylko potencjalnie możliwym do uzyskania dochodem z rzeczy, a więc przede wszystkim z uzyskaną przez finansującego ceną sprzedaży (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 15 listopada 2019 r., V CSK 310/19, Legalis numer 2270833).

Wypowiedzenie umowy wywiera skutek jedynie ex nunc, nie może zatem odnosić się do rat już wymagalnych. Obowiązek ich zapłaty wynika z zasad ogólnych. Skoro rozwiązanie umowy rodzi skutki jedynie na przyszłość, to nie może prowadzić jednocześnie do podważenia skutków prawnych powstałych na jej gruncie wcześniej. Nawet po skutecznym rozwiązaniu umowy leasingodawcy przysługuje roszczenie o zapłatę równowartości rat leasingowych, które stały się wymagalne do czasu rozwiązania umowy leasingu i nie zostały dotychczas zapłacone przez leasingobiorcę (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 6 listopada 2018 r., I AGa 268/18, Legalis numer 1880457).

Odnosząc się do wysokości roszczenia, to w ocenie Sądu powód wykazał wysokość roszczenia za pomocą dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy. Strona pozwana nie kwestionowała prawdziwości dokumentów przedłożonych przez powoda. Zważyć należy, że powód w piśmie procesowym z 8 listopada 2021 r. szczegółowo przedstawił rozliczenie umowy leasingu z 14 września 2015 r. wraz ze wskazaniem podstaw naliczenia poszczególnych kwot, które znajdowały swoje oparcie w § 15, 18, 19 i 20 OWUL (k. 226-230). Kurator pozwanych nie kwestionował wskazanego przez powoda rozliczenia, poza wyceną samochodu i doliczenia podatku VAT do należności. Strona pozwana nie kwestionowała poszczególnych pozycji i roszczeń wskazanych przez powoda, poza wyceną pojazdu i rozliczeniem kosztów w kwocie brutto, a nie netto. Sąd nie miał również wątpliwości i zastrzeżeń co do wykazania przez powoda zasadności oraz wysokości powództwa.

Kurator pozwanych nie zdołał podważyć roszczenia powoda dotyczącego ustalenia wartości pojazdu. Powód samochód stanowiący przedmiot leasingu sprzedał. Kurator pozwanych twierdził, że cena zbycia pojazdu została zaniżona i nieprawidłowo ustalona. Z powyższym zarzutem nie sposób się zgodzić. Twierdzenia kuratora pozwanych w tym zakresie były także sprzeczne z jednolitym i ugruntowanym poglądem w judykaturze. Realna korzyść odniesiona przez powoda w niniejszej sprawie wyraża się rzeczywiście uzyskaną ceną. Tym samym ewentualną różnicę między tą ceną, a obiektywną wartością przedmiotu leasingu należy traktować jako obciążającą pozwanych konsekwencję wcześniejszego rozwiązania umowy.

W razie sprzedaży przedmiotu leasingu po rozwiązaniu umowy korzyść leasingodawcy, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c., wyznacza cena uzyskana z tej sprzedaży. Obowiązuje przy tym założenie, że leasingodawca przy dokonaniu sprzedaży ma obowiązek dochować należytej staranności stosownie do wymagań wynikających z art. 355 k.c. (vide: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 16 stycznia 2020 r., V CSK 329/19, Legalis numer 2591914). Korzyścią uzyskaną przez finansującego, o której mowa w art. 709¹⁵ k.c. nie jest wartość przedmiotu leasingu z chwili jego zwrotu, lecz co do zasady wartość, którą finansujący uzyskał w chwili sprzedaży przedmiotu leasingu. Nie oznacza to jednak, że bez znaczenia jest okoliczność, w jakim czasie od chwili zwrotu rzeczy finansujący zawarł umowę sprzedaży rzeczy będącej wcześniej przedmiotem leasingu. Znaczny upływ czasu od chwili zwrotu przedmiotu leasingu do chwili jego sprzedaży w zależności od rodzaju rzeczy będącej przedmiotem leasingu, może w sposób oczywisty wpłynąć na jego wartość, a w konsekwencji także na możliwą do uzyskania cenę. Źródłem ceny (korzyści) jest tu wprawdzie umowa sprzedaży, jednakże umowa ta stanowi konsekwencję wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu i zarazem wykonanie przyjętego przez leasingodawcę kontraktowego obowiązku sprzedaży przedmiotu leasingu po wykonaniu uprawnienia do rozwiązania umowy, przewidzianego w art. art. 709¹⁵ k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 26 marca 2018 r. I CSK 703/17, Legalis nr 1770191).

W ocenie Sądu brak jest podstaw do przyjęcia że korzyścią finansującego, którą może odliczyć na podstawie art. 709¹⁵ k.c. w wypadku wypowiedzenia umowy z winy korzystającego jest wartość rynkowa przedmiotu leasingu, a więc wartość za jaką potencjalnie może on zbyć przedmiot leasingu, a nie rzeczywista wartość uzyskana ze sprzedaży

przedmiotu leasingu. Utożsamianie korzyści finansującego z wartością rynkową przedmiotu leasingu stałoby w sprzeczności z postanowieniem umowy stron - § 20 Ogólnych Warunków Umów Leasingu. Także w wyroku z dnia 28.01.2010 r. ICSK 216/2009 (Lex Polonica 2137910) Sąd Najwyższy uznał, że na podstawie art. 709¹⁵ k.c. uwzględnione mogą zostać korzyści związane ze sprzedażą przedmiotu leasingu lub oddaniem go w leasing lub dzierżawę. Jak wskazał również Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 25.04.2012 r. (I ACa 369/12) art. 709¹⁵ k.c. przede wszystkim ma na celu zrekompensowanie szkody poniesionej przez leasingodawcę, zakupuującego przedmiot leasingu z własnych środków, wedle wyboru leasingobiorcy, z zamiarem osiągnięcia zysku z oddania go do używania, a nie na potrzeby własne. Cel kompensacyjny zostaje spełniony przez natychmiastową spłatę wszystkich przewidzianych umową, niezapłaconych jeszcze rat, pomniejszonych o korzyści wynikające z wcześniejszej spłaty oraz przedwczesnego rozwiązania umowy. Nie jest taką korzyścią samo odzyskanie przedmiotu leasingu, skoro w założeniu nie miał on służyć leasingodawcy i jako taki jest dla niego bezwartościowy. Jest nią natomiast bądź to zysk z powtórnego oddania rzeczy w leasing bądź to cena z jej sprzedaży, przy czym leasingobiorca, który doprowadził do rozwiązania umowy, nie może oczekiwać od leasingodawcy ponadprzeciętnego wysiłku w poszukiwaniu kolejnego leasingobiorcy czy optymalnego nabywcy. Byłoby nadmiernym w stosunku do strony powodowej wymaganiem, aby w każdej sytuacji sprzedaży przedmiotu leasingu uzyskiwała wartość takiego przedmiotu odpowiadającą ściśle rynkowej wartości tego przedmiotu, skoro sprzedaż poleasingowa odbywa się w warunkach wymuszonych odbiegających od rynkowych.

Kurator pozwanych wskazał także, że powód rozliczył z kosztami prowadzonej działalności gospodarczej podatek VAT z faktur nr: (...) z 1.12.2017 r., (...) z 1.01.2018 r., (...) z 1.02.2018 r., (...) z 23.01.2020 r. oraz (...) z 27.04.2020 r. Wobec powyższego kurator stwierdził, że powód domagając się zapłaty podatku VAT także od pozwanych, stałby się bezpodstawnie wzbogacony o łączną kwotę podatku VAT wynikającego z tych faktur, tj. łącznie 5.972,44 zł.

W ocenie Sądu powyższy zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie. Powód do pisma z 24 lutego 2022 r. oraz 7 marca 2022 r. przedłożył rejestr sprzedaży za styczeń 2020 r., grudzień 2017 r., kwiecień 2020 r., styczeń 2018 r. i luty 2018 r. Powód rozliczył podatek VAT od ww. faktur. Pozwani nie prowadzili działalności gospodarczej – ich odpowiedzialność wynika z art. 299 k.s.h. Skoro powód zapłacił podatek VAT, to słusznie może od pozwanych domagać się kwot dochodzonych niniejszym pozwem w kwotach brutto.

Reguły rozliczenia leasingu opierają się na tym, że zaległe opłaty leasingowe - jako należności wymagalne - obciążone są VAT. Natomiast raty leasingowe, których wymagalność miała dopiero nastąpić - brane do rozliczeń jako forma odszkodowania po dyskoncie - uwzględnia się w wartościach netto; w takich samych wartościach uwzględnia się wartość pojazdu. Pamiętać należy, że leasingowany pojazd cały czas jest własnością leasingodawcy i fakt rozliczenia transakcji leasingu nic w tym zakresie nie zmienia (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - V Wydział Cywilny z dnia 7 grudnia 2012 r., VI ACa 905/12, Legalis numer 740360).

Kurator pozwanych w ocenie Sądu nie wykazał, że spółka (...) sp. z o.o. posiadała majątek przed wykreśleniem spółki z rejestru przedsiębiorców, z którego powód mógłby się zaspokoić. W tym miejscu wskazać należy, że spółka (...) sp. z o.o. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, po wszczęciu i przeprowadzeniu postępowania o rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego. W ramach tego postępowania Sąd z urzędu ustala czy spółka posiada majątek i czy prowadzi działalność gospodarczą. Dopiero w sytuacji, w której postępowanie wykaże, że nie posiada on zbywalnego majątku i faktycznie nie prowadzi działalności, sąd rejestrowy orzeka o jego rozwiązaniu bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego i zarządza jego wykreślenie z rejestru (art. 25d ust. 1 ustawy o KRS).

Mając na uwadze, powyższe Sąd uznał, że powód wykazał powództwo co do wysokości. Nadto powód wykazał ziszczenie się przesłanek z art. 299 § 1 k.s.h.

Pozwani nie wykazali natomiast żadnej z przesłanek wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., które uwolniłyby ich od odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że szkoda o której mowa w art. 299 § 2 in fine k.s.h. odpowiada różnicy w potencjale majątkowym spółki, jaka wystąpiła, a do jakiej nie doszłoby, gdyby we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1997 r., sygn. akt III CZP 10/93, OSNC 1998/11/165; wyrok z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 227/06, OSNC ZD 2008, Nr A, poz. 19). Członek zarządu odpowiada jedynie za taką część należności, jaką otrzymałby wierzyciel w zainicjowanym we właściwym czasie postępowaniu upadłościowym. Jeśli potencjał majątkowy spółki na skutek zaniechania przez członków zarządu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości obniżył się, członkowie zarządu odpowiadają tylko w granicach obniżenia tego potencjału (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 335/10; z dnia 24 lutego 2011 r. III CNP 26/10). Ciężar dowodu, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości potencjał majątkowy (możliwość zaspokojenia) nie zmniejszył się lub też zmniejszył się tylko w określonym zakresie spoczywa, podobnie jak w odniesieniu do pozostałych przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h. na dłużniku (por. wyrok S.N. z dnia 12 kwietnia 2012 r. II CSK 390/11).

Przepis art. 299 § 2 k.s.h. przewiduje domniemanie winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o upadłość we właściwym czasie, zaś członkom zarządu powinien być znany na bieżąco stan finansowy spółki i możliwość zaspokojenia długów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97 - OSNC 1997/11/181, czy też wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2008 r., II CSK 545/07, Lex nr 385597).

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd uznał, że pozwani nie wykazali zaistnienia żadnej z okoliczności uwalniających ich od odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. Pozwani nie udowodnili, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości. W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala przyjąć, że w okresie kiedy pozwani byli członkami zarządu spółki (...) sp. z o.o. wystąpiły przesłanki do zgłoszenia upadłości spółki. Pozwani nie złożyli wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (k. 213). Spółka (...) sp. z o.o. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców KRS bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego - tym samym nie posiadała majątku, z którego wierzyciele, w tym powód mogliby się zaspokoić.

Nie budzi przy tym wątpliwości, że taki stan rzeczy nie może skutkować negatywnie dla wierzyciela spółki, lecz jest okolicznością obciążającą pozwanych skutkującą niewykazaniem przez nich istnienia przesłanek egzoneracyjnych z art. 299 § 2 k.s.h.

Odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowi sankcję za kierowanie sprawami spółki w sposób prowadzący do bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce. Syntetycznym wyrazem kierowania sprawami spółki we wspomniany sposób jest niezłożenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub podania o wszczęcie postępowania układowego. Członkowie zarządu odpowiadają zawsze gdy były podstawy do zgłoszenia wniosku, ale obowiązku tego zaniechali. Wówczas bowiem co do zasady zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zaniechaniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez członka zarządu Spółki, a szkodą wierzyciela Spółki. Skoro bowiem członek zarządu odpowiada za opóźnienie w zgłoszeniu wniosku o upadłość, to tym bardziej za zaniechanie tego obowiązku i doprowadzenie do zawierania przez Spółkę nowych umów i zaciągania zobowiązań, w sytuacji ekonomicznej Spółki, która uniemożliwia jej wywiązanie się z tych zobowiązań od momentu ich przyjęcia.

W uchwale z dnia 25 listopada 2003 r. (III CZP 75/03) Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. obejmuje także jej zobowiązania powstałe dopiero po spełnieniu się przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości (OSNC 2005/1/3, Prok.i Pr.-wkl. 2004/4/40, OSP 2004/10/119, Biul.SN 2003/11/6, PUG 2004/6/39, M.Prawn. 2004/11/512, Lex 81620).

Do przyjęcia odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. wystarczy istnienie zobowiązania w czasie sprawowania funkcji członka zarządu, nie jest natomiast konieczne, aby zobowiązanie w tym czasie było wymagalne (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 9 stycznia 2020 r. III CSK 271/19, Legalis numer 2286361).

W świetle powyższych ustaleń Sąd przyjął, że powód jako wierzyciel poniósł szkodę skoro nie mógł zaspokoić się z majątku spółki na skutek jej wykreślenia z rejestru przedsiębiorców KRS. Z tego tytułu pozwani jako członkowie zarządu ponoszą na podstawie art. 299 k.s.h. odpowiedzialność odszkodowawczą.

Z zakresie zarzutów podniesionych przez kuratora pozwanych, należało wskazać, że były one o tyle chybione, że w żaden sposób nie zwalniały pozwanych z odpowiedzialności na gruncie art. 299 k.s.h. jako członków zarządu spółki (...) sp. z o.o. Pozwani w żaden sposób nie wykazali i też nie podnosili takich okoliczności, jakoby powód nie poniósł żadnej szkody. Sąd meriti w pełni podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - I Wydział Cywilny zawarte w wyroku z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 856/17 (Legalis numer 1846375), zgodnie z którym: „Stwierdzenie braku szkody po stronie wierzyciela zakłada wykazanie, że pomimo wdrożenia we właściwym czasie postępowania upadłościowego, wierzyciel nie uzyskalby zaspokojenia swojej należności ze względu na brak wystarczającego majątku spółki. Członek zarządu powinien, odwołując się do stanu majątku spółki istniejącego w czasie właściwym dla zgłoszenia upadłości i biorąc pod uwagę przewidzianą w postępowaniu upadłościowym kolejność zaspokajania się z masy upadłości, wykazać niemożność uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia swojego zobowiązania. Dla wykazania tej przesłanki egzoneracyjnej nie jest zatem istotne porównanie stanu majątku spółki z chwili gdy wierzytelność powoda stała się wymagalna z chwilą umorzenia postępowania egzekucyjnego, lecz należało wykazać, że stan majątku spółki w chwili właściwej dla złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie pozwoliłby na zaspokojenie powoda w większym zakresie, niż to nastąpiło w ramach egzekucji”.

Kurator pozwanych z ostrożności procesowej podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda. W ocenie Sądu zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Sąd podzielił pogląd o odszkodowawczym charakterze roszczenia z art. 299 § 1 k.s.h., do przedawnienia którego zastosować należy art. 442¹ § 1 k.c. Skoro powstanie tego roszczenia jest warunkowane niemożliwością zaspokojenia wierzytelności z majątku spółki (bezskutecznością egzekucji), to termin jego przedawnienia musi być liczony od zaistnienia uświadomionego przez wierzyciela stanu, który można w ten sposób zakwalifikować. Warunkiem uświadomienia przez wierzyciela, że egzekucja konkretnej wierzytelności przeciwko spółce będzie bezskuteczna jest rozeznanie w jej kondycji gospodarczej (por. wyrok SN z 22.03.2019 r., I CSK 96/18). W rozpoznawanej sprawie taki stan świadomości powodowej spółki musiał pojawić się w momencie, kiedy powód dowiedział się, że spółka (...) sp. z o.o. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców KRS z dniem 29 listopada 2019 r. Pozew w niniejszej sprawie został złożony 29 grudnia 2020 r. Tym samym nie doszło do przedawnienia roszczenia powoda w stosunku do pozwanych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 299 § k.s.h. Sąd orzekł jak w pkt. 1 wyroku. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 359 § 1 i § 2¹ k.c., zgodnie z którym, odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Kurator pozwanych stricte nie kwestionował roszczenia odsetkowego – nie podnosił żadnych zarzutów w tym zakresie. Nie kwestionował również terminów wymagalności poszczególnych płatności wynikających z not księgowych oraz faktur VAT, od których po upływie terminów płatności zostały zasądzone odsetki umowne.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 11 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Sąd na podstawie § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 536) oraz § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) przyznał kuratorowi pozwanej L. A. oraz kuratorowi pozwanego A. P. – adwokatowi B. S. wynagrodzenie w kwocie po 2.160 zł wraz z podatkiem VAT w wysokości 23% od tej kwoty. W ocenie Sądu, pomimo wyznaczenia rozprawy, brak było podstaw do przyznania kuratorowi wynagrodzenia w pełnej wysokości stawki minimalnej. Nakład pracy kuratora nie uzasadniał przyznania wyższej

stawki. Kurator sporządził 3 pisma procesowe – sprzeciw od nakazu zapłaty, pismo procesowe z 8 lutego 2022 r., pisemne zastrzeżenia do protokołu oraz wziął udział w jednej rozprawie, na której nie przesłuchiwano ani świadków, ani strony powodowej. Nakład pracy kuratora nie wykraczał ponad przeciętny poziom.

Na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał ściągnąć od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.433,60 zł tytułem wynagrodzenia kuratora Sąd przyznał kuratorowi wynagrodzenie w kwotach po 2160 zł + VAT za pełnienie funkcji kuratora dla nieznanymi z miejsca pobytu pozwanych L. A. i A. P.. Łącznie wynagrodzenie kuratora wyniosło 5313,60 zł (2 x 2656,80 zł, tj. 2 x 2160 zł + VAT). Powód uiszczył zaliczkę na wynagrodzenie kuratora w wysokości 2.880 zł. W związku z powyższym, ściągnięciu podlega kwota 2433,60 zł stanowiąca różnicę między uiszczoną zaliczką przez powoda, a przyznanym kuratorowi wynagrodzeniem (5313,60 zł – 2880 zł = 2433,60 zł).

Apelację od wyroku złożyli pozwani, zaskarżyli go w części tj. co do pkt 1, 2 i 5. Pozwani zarzucali rozstrzygnięciu mające istotny wpływ na zapadły w sprawie wyrok naruszenie prawa procesowego tj.:

- art. 278 § 1 k.p.c. w zw. 235² §1 k.p.c. w zw. z art. art. 232 k.p.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na oddaleniu wniosku dowodowego pozwanych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej, wyceny wartości pojazdów samochodowych oraz jakości i kosztów napraw powypadkowych, w sytuacji gdy wniosek dowodowy został zgłoszony w terminie zakreślonym przez Sąd w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2022 r., wniosek nie był spóźniony, a nadto ustalenie rynkowej wartości spornego pojazdu na dzień 25 lutego 2020 r. było zasadne w aspekcie ustalenia wartości dochodzonego przez powoda odszkodowania i wymagało wiadomości specjalnych,
- art. 235² §2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie podania przez Sąd I instancji w postanowieniu z dnia 23 lutego 2022 r. podstawy prawnej swojego rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwani wnieśli o dokonanie kontroli wydanego przez Sąd I instancji postanowienia z dnia 23 lutego 2022 r., które miało wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie; uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania; zasądzenie od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz adw. B. S. kosztów pomocy prawnej udzielonej każdemu z pozwanych z urzędu, a nieopłaconej nawet w części, tytułem wynagrodzenia za sprawowanie funkcji kuratora pozwanych nieznanymi z miejsca pobytu w postępowaniu przed Sądem II instancji, według norm przepisanych, powiększonych o stawkę 23% podatku VAT.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania przed sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny, zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, nie budzą wątpliwości oraz nie są kwestionowane w apelacji.

Stąd Sąd Apelacyjny ustalenia te w pełni przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Jedyny zarzut apelacji sprowadza się w istocie do zakwestionowania prawidłowości zastosowania przez Sąd Okręgowy w realiach sprawy przepisu art. 709¹⁵ kc, co miało polegać na nieustaleniu rzeczywistej wartości rynkowej leasingowego pojazdu, po rozwiązaniu łączącej strony umowy leasingu.

Z zarzutem tym ściśle powiązany był zarzut pominięcia dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny pojazdów samochodowych.

Oba wspomniane zarzuty związane były z argumentacją, forsowaną przez skarżących, zgodnie z którą „korzyść”, w rozumieniu wymienionego przepisu art. 709¹⁵, jaką uzyskuje finansujący na skutek rozwiązania umowy leasingu, a o którą ulega pomniejszeniu przysługująca mu należność z tytułu obowiązku zapłaty przez leasingobiorcę pozostałych rat leasingowych, wyznacza aktualna wartość rynkowa przejętego przez niego przedmiotu leasingu.

Tego rodzaju stanowisko jest jednak bezzasadne, jako sprzeczne z istotą i celami ekonomicznymi umowy leasingu.

W rzeczywistości, co do zasady, uzyskanie przez leasingodawcę, po rozwiązaniu umowy, prawa do swobodnego dysponowania przedmiotem leasingu nie stanowi jeszcze dla niego, per se, żadnej realnej korzyści ekonomicznej, tym bardziej, jeśli zważyć, że i tak od zawarcia umowy jest on zwykle jego właścicielem. W przeważającej ilości przypadków rzecz taka, jak w rozpoznawanej sprawie, nie będzie miała dla niego żadnej realnej wartości użytkowej, bowiem chodzi tu w zasadzie zawsze o podmioty zajmujące się wyłącznie działalnością finansową, a nie usługową, przemysłową itp., w której możnaby teoretycznie wykorzystywać pojazdy, maszyny czy urządzenia, zwykle stanowiące przedmiot leasingu.

Przeciwnie, przejście tego rodzaju przedmiotu w posiadanie z natury rzeczy generuje po stronie finansującego nie korzyści, ale obciążenia, związane z koniecznością ponoszenia kosztów przechowania, ubezpieczenia, związanych z zamrożeniem kapitału lub obsługi kredytu itp.

Usprawiedliwiony interes ekonomiczny leasingodawcy w takim przypadku polega zatem na jak najszybszym spieniężeniu przedmiotu umowy, co zwykle wiąże się z tym, że z trudnością można uzyskać cenę odpowiadającą rzeczywistej wartości rynkowej, czyli taką, która wymagałaby odpowiednio długiego wyeksponowania przedmiotu sprzedaży na rynku.

W tej sytuacji w judykaturze utrwaliła się wykładnia, zgodnie z którą w razie sprzedaży przedmiotu leasingu w warunkach określonych hipotezą przepisu art. 709¹⁵ kc, korzyść uzyskana przez leasingodawcę, o którą ulegają zmniejszeniu wymienione tam należności leasingobiorcy, wyznacza rzeczywista cena uzyskana ze sprzedaży przedmiotu leasingu, a nie obiektywna (rynkowa) wartość tej rzeczy, hipotetycznie możliwa do uzyskania po przedsięwzięciu, w celu jej sprzedaży, trwających w czasie, szczególnych działań organizacyjnych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2013r. w sprawie V CSK 566/12, OSNC, nr 10, poz. 102, z dnia 18 lutego 2015r. w sprawie I CSK 64/14, LEX nr 1663389 oraz z dnia 28 października 2016r. w sprawie I CSK 649/15, LEX nr 2166372).

Nie ma przy tym przeszkód, aby strony w umowie (wzorcu umownym) zastrzegły odmienny, w tym postulowany przez pozwanych, a korzystniejszy dla leasingobiorcy, sposób rozliczenia się z umowy po jej rozwiązaniu, polegający np. na obowiązku przyjęcia przez finansującego jako „korzyści”, o jakiej mowa w art. 709¹⁵ kc, rzeczywistej wartości rynkowej przedmiotu leasingu z chwili jego zwrotu przez korzystającego (por. uzasadnienie do w/w wyroku Sądu Najwyższego w sprawie I CSK 649/15). Poza sporem jest jednak, że między stronami do takiego umownego uzgodnienia nie doszło.

Prawidłowo zatem powód zaliczył na poczet wymagalnych należności leasingobiorcy cenę uzyskaną ze sprzedaży odzyskanego pojazdu, skoro była ona wyższa, niż wynikająca z wyceny przeprowadzonej przez profesjonalnego rzeczoznawcę.

Zgodzić można się z sądem I instancji, iż ewentualna sprzedaż przedmiotu leasingu przez leasingodawcę, w celu rozliczenia się uzyskaną w ten sposób „korzyścią” z dłużnikiem, winna być przeprowadzona ze starannością, wymaganą od tego rodzaju podmiotu (art. 355 kc).

W przypadku niezachowania wymaganej staranności i uzyskania przez to rażąco zaniżonej „korzyści” (ceny), ze szkodą dla leasingobiorcy, mógłby on, w zależności od przyjętej koncepcji charakteru roszczenia z art. 709¹⁵, powoływać się na przyczynienie się poszkodowanego do szkody (art. 362 kc), względnie zgłosić (w tym do potrącenia) własne roszczenie odszkodowawcze, związane z niewłaściwym wykonywaniem umowy (art. 471 kc).

W realiach sprawy o takim hipotetycznym przypadku uchybień po stronie leasingodawcy nie mogło być jednak mowy.

Powód zlecił bowiem wycenę przedmiotu leasingu specjalistycznej, znanej od dawna na rynku, firmie (...), zajmującej się profesjonalnie badaniem rynku samochodowego oraz wyceną pojazdów.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

O należnych powodowi kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt 2 wyroku) na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 kpc, przy uwzględnieniu treści przepisów § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265.).

Z kolei o wynagrodzeniu należnym kuratorowi zastępującemu pozwanych w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w punkcie 3. wyroku na podstawie przepisów § 1 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. 2018.536) w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 ze zm.).

Natomiast o obowiązku pozwanych zwrotu kosztów sądowych, obejmujących w/w wynagrodzenie kuratora, orzeczono (pkt. 4 wyroku) na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Bogdan Wysocki

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym

Starszy sekretarz sądowy

Sylwia Stefańska